

... تپم دېلېنى ...

نظریه‌های کلاسیک
جامعه‌شناسی

ترجمه
بهرنگ صدیقی / وحید طلوعی

سرشناسه: دیلنی، تیم Delaney, Tim
عنوان و نام پدیدآور: نظریه‌های کلاسیک جامعه‌شناسی / تیم دیلنی؛
مشخصات نشر: ترجمه بهرنگ صدیقی و وحید طلوعی.
مشخصات ظاهری: تهران، نشر نی، ۱۳۸۷.
تولید: چاپ نهم، ۱۳۹۴.
شابک: ISBN 978-964-312-983-5
وضعیت نهرست نویسی: فیبا.
بادداشت: *Classical Social Theory*: عنوان اصلی: *investigation and application*, c2004.
کتابنامه: ص. [۲۵۹] - ۲۷۸
موضوع: علوم اجتماعی - فلسفه.
شناسه افزوده: صدیقی، بهرنگ، - ۱۳۵۰
شناسه افزوده: طلوعی، وحید
ردیبدنده کنگره: ه۶۱ / ۱۳۸۶ ن۶۱ / ۱۳۸۶
ردیبدنده دیویسی: ۳۰۰/۱
شماره کتابشناسی ملی: ۱۱۵۱۵۵۶

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

نظریه‌های کلامیک جامعه‌شناسی

تیم دلیلی‌نی

مترجمان بهرنگ صدیقی / وحید طلوعی

ویراستار عاطفه یزدان‌پناه

چاپ نهم تهران، ۱۳۹۴

تعداد ۱۵۰ نسخه

لیتوگرافی پاکتر

چاپ و صحافی طیف‌نگار

ناظر چاپ بهمن سراج

تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کلاً و جزوی.

به هر صورت (چاپ، فتوکپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی)

بدون اجازه مکتوب ناشر منوع است.

شابک ۵ ۹۸۲ ۳۱۲ ۶۶۴ ۹۷۸

www.nashreney.com

فهرست مطالب

۹	..... مقدمه
۱۳	..... فصل ۱. پیشینه اجتماعی، سیاسی، و فلسفی تفکرات جامعه‌شنختی ..... □ هابز، لاک و روسو، ۱۴، □ تامس هابز (۱۵۸۸–۱۶۷۹)، □ جان لاک (۱۶۲۲–۱۷۰۴)، □ عصر روشنگری ۲۲، □ اثباتی ۲۵، □ واکنش محافظه‌کارانه ۲۷، □ انقلاب ۲۸، □ انقلاب‌های سیاسی ۳۰، □ انقلاب صنعتی ۳۲، □ کلود آنری سن‌سیمون (۱۷۶۰–۱۸۲۵)
۳۷	..... فصل ۲. آگوست کنت ..... □ تأثیرپذیری فکری ۴۲، □ تأثیرات عصر روشنگری ۴۳، □ سنت پیشرفت ۴۳، □ سنت نظم ۴۴، □ سنت لیبرالیسم ۴۴، □ سن‌سیمون ۴۵، □ مفاهیم و آثار ۴۶، □ فلسفه اثباتی ۴۶، □ قانون مراحل سه‌گانه ۴۷، □ روش‌های تحقیق ۵۰، □ ایستایی و پویایی اجتماعی ۵۱ □ سلسه‌مراتب علوم ۵۳، □ تقسیم کار ۵۴، □ دین بشریت ۵۴ □ دیدگاه‌هایی درباره نژاد، طبقه، وزنان ۵۶، □ زبان ۵۷، □ تأثیرگذاری ۵۸
۶۱	..... فصل ۳. هربرت اسپنسر ..... □ تأثیرپذیری فکری ۶۷، □ تامس مالتوس ۶۷ □ جورج لوئیس و کارل فن بر ۶۸ □ زیست‌شناسی ۶۹، □ تامس هاکسلی و چارلز داروین ۷۰، □ آگوست کنت ۷۱ □ مفاهیم و آثار ۷۲ □ تکامل اجتماعی ۷۳، □ توسعه، ساختار، و تفکیک ۷۴ □ تکامل و تلاشی ۷۵ □ کارکردگرانی ۷۶ □ بقای اصلاح ۷۶ □ گونه‌های اجتماعی: جامعه جنگ طلب و جامعه صنعتی ۷۸ □ جنگ و نظامی‌گری ۸۰ □ فردگرایی و قیاس جامعه با اندامواره زیست‌شنختی ۸۱ □ نقش زبان ۸۲ □ فایده‌گرایی ۸۳ □ تأثیرگذاری فکری ۸۳
۹۳	..... فصل ۴. کارل مارکس ..... □ تأثیرپذیری فکری ۱۰۱، □ جنبش روشنگری و رمان‌تیسیسم ۱۰۱ □ ایدئالیسم آلمانی ۱۰۲

لودویش فویرباخ، ۱۰۵، فریدریش انگلس، ۱۰۷ مفاهیم و آثار، ۱۱۰، قابلیت‌های بالقوه بشر، ۱۱۰
ایدئولوژی آلمانی، ۱۱۱، ماتریالیسم تاریخی، ۱۱۲، فرایند تاریخی، ۱۱۳، آگاهی طبقاتی و آگاهی دروغین، ۱۱۴، دین، ۱۱۴ نظریه طبقاتی، ۱۱۶، گروندرسه، ۱۱۷، از خودبیگانگی، ۱۱۸، کالا و تولید ارزش افزوده، ۱۲۰، بتانگاری کالا، ۱۲۰، سرمایه، ۱۲۱، مالکیت خصوصی، ۱۲۲ تقسیم کار، ۱۲۲، کمونیسم، ۱۲۳، تأثیرگذاری فکری ۱۲۴

فصل ۵. امیل دورکم ۱۳۱

تأثیرپذیری فکری، ۱۲۷، سنت فرانسوی، ۱۲۷ سنت تفکر لیبرال انگلیسی، ۱۴۱، ایدئالیسم آلمانی، ۱۴۲، مفاهیم و آثار، ۱۴۳، تقسیم کار، ۱۴۲ همبستگی، ۱۴۵ و جدان جمعی، ۱۴۶ روش‌شناسی، ۱۴۸، واقعیت‌های اجتماعی، ۱۴۹، خودکشی، ۱۵۰، دین، ۱۵۲، اخلاق، ۱۵۴، سوسیالیسم، ۱۵۴ بی‌هنگاری، ۱۵۵، کارکردگرایی، ۱۵۶، جرم، ۱۵۷، تراکم پویا، ۱۵۸ مشغله‌های اجتماعی، ۱۵۸، تأثیرگذاری فکری ۱۵۹

فصل ۶. گئورگ زیمل ۱۶۷

تأثیرپذیری فکری، ۱۷۲، داروین و اسپنسر، ۱۷۲ تفکرات کانت و نوکانتی‌ها، ۱۷۳، کارل مارکس، ۱۷۴، مفاهیم و آثار، ۱۷۵، جامعه‌شناسی صوری، ۱۷۵، گونه‌های اجتماعی، ۱۷۶، تفکر دیالکتیکی، ۱۷۸، هندسه اجتماعی، ۱۷۹، فرادستی و فروادستی، ۱۸۱، جامعه‌پذیری، ۱۸۱، پنهان‌کاری، ۱۸۳، انجمن سری، ۱۸۵، فلسفه پول، ۱۸۵، مبادله، ۱۸۶، فرهنگ توده، ۱۸۶ تأثیرگذاری فکری ۱۸۸

فصل ۷. ماکس ویر ۱۹۳

تأثیرپذیری فکری، ۲۰۰، ۲۰۰ آگوست کنت، ۲۰۰، نیچه و مارکس، ۲۰۰ کانت و نوکانتی‌ها، ۲۰۲ مفاهیم و مبانی فکری، ۲۰۲، فهم، ۲۰۳، کنش اجتماعی، ۲۰۴، گونه‌های ایدئال، ۲۰۶ عقل‌گرایی، ۲۰۷، بوروکراسی، ۲۰۹، علیت، ۲۱۱، ارزش‌ها و ربط ارزشی، ۲۱۲، گونه‌های اقتدار، ۲۱۳، طبقه اجتماعی و تابابری اجتماعی، ۲۱۶، اخلاق پروتستان و روح سرمایه‌داری، ۲۱۷، روابط نژادی، ۲۱۹ نظریه اجتماعی، ۲۲۰، تأثیرگذاری فکری ۲۲۱

فصل ۸. چارلز کولی ۲۲۷

تأثیرپذیری فکری، ۲۳۱، ویلیام جیمز و جیمز بالدوین، ۲۳۱، چارلز داروین و هربرت اسپنسر، ۲۳۲، مفاهیم و آثار، ۲۳۲، نظر ارگانیک کولی درباره جامعه، ۲۳۲، گروه نخستین، ۲۳۴، خود‌آینه‌ای، ۲۳۷، خود و «من»، ۲۳۹، درون‌نگری همدلانه، ۲۴۴، فرایند اجتماعی، ۲۴۵، تأثیرگذاری فکری ۲۴۶

فصل ۹. جورج هربرت مید	۲۵۳
□ تأثیرپذیری فکری ۲۵۸، □ ویلیام جیمز ۲۵۹، □ ایدئالیسم آلمانی ۲۶۰، □ چارلز داروین و تکامل‌گرایی ۲۶۱	□ پراغماتیسم امریکایی ۲۶۳، □ رفتارگرایی ۲۶۴، □ مفاهیم و آثار ۲۶۴، □ پراغماتیسم ۲۶۵
□ نظریه کنش متقابل نمادین ۲۶۶، □ ذهن، خود و جامعه ۲۶۶، □ «من فاعلی» و «من مفعولی» ۲۶۸	□ تکوین خود ۲۶۹، □ کنش اجتماعی ۲۷۲، □ کنش اجتماعی ۲۷۳، □ فرایندهای ذهنی هوش و شعور ۲۷۵
□ زبان ۲۷۵، □ علم و پیشرفت اجتماعی ۲۷۷، □ اخلاق ۲۷۸، □ نظریه اجتماعی ۲۷۹، □ تأثیرگذاری	فکری ۲۸۰
.....	
فصل ۱۰. تورستاین و بلن	۲۸۷
□ تأثیرپذیری فکری ۲۹۲، □ کارل مارکس ۲۹۳، □ هربرت اسپنسر و چارلز داروین ۲۹۴، □ ادوارد بلامی ۲۹۵	□ ایمانوئل کانت ۲۹۵، □ عمل‌گرایی و روان‌شناسی ۲۹۶، □ مفاهیم و آثار ۲۹۶، □ نظریه طبقه تن آسا ۲۹۷، □ مصرف مستقلاً از انسان ۲۹۸، □ اتفاق سرمایه ۳۰۰، □ نظام صنعتی و بنگاه‌های تجاری ۳۰۱
□ نظریه اقتصادی ۳۰۲، □ نظریه تکاملی ۳۰۵، □ عقب‌ماندگی فرهنگی و وام‌گیری فرهنگی ۳۰۷	□ ماهیت انسان: طبقه، جنسیت و نژاد ۳۱۰، □ تحصیلات عالی ۳۱۱، □ تأثیرگذاری فکری ۳۱۲
.....	
فصل ۱۱. کارل مانهایم	۳۱۹
□ تأثیرپذیری فکری ۳۲۳، □ گنورگ لوکاچ ۳۲۳، □ جی دبلیو. اف. هگل ۳۲۴، □ گنورگ زیمل ۳۲۴	□ ماسکس ویر ۳۲۵، □ کارل مارکس ۳۲۵، □ اثبات‌گرایی ۳۲۶، □ مفاهیم و مبانی فکری ۳۲۷
□ جامعه‌شناسی شناخت ۳۲۷، □ تاریخ باوری ۳۲۱، □ ایدئولوژی و اتوپیا ۳۲۲، □ تشخیص درد زمانه ما ۳۲۴، □ بازسازی اجتماعی مبتنی بر برنامه‌ریزی ۳۲۶، □ عقل‌گرایی و عقل‌گریزی ۳۲۷	□ روش‌اندیشان ۳۲۸، □ جامعه‌شناسی آموزش و پرورش ۳۲۹، □ تأثیرگذاری فکری ۳۴۰
.....	
فصل ۱۲. تالکوت پارسونز	۳۴۷
□ تأثیرپذیری فکری ۳۵۰، □ تأثیرات کلی دانشگاهی ۳۵۰، □ امیل دورکم ۳۵۱، □ ماسکس ویر ۳۵۲	□ مفاهیم و آثار ۳۵۳، □ کارکردگرایی ۳۵۳، □ نظریه کنش اجتماعی ۳۵۵، □ سیستم اجتماعی ۳۵۵
□ سطوح سیستم‌ها ۳۵۹، □ متغیرهای الگویی ۳۶۱، □ الزامات کارکردی برای همه سیستم‌های کنش (AGIL) ۳۶۲، □ ساختار سیستم‌های اجتماعی ۳۶۴، □ رویکردی جامعه‌شناسی به نظریه سازمان‌ها ۳۶۶	□ تغییر اجتماعی و نظریه تکاملی ۳۶۹، □ نژاد، طبقه، و جنسیت ۳۷۱، □ تأثیرگذاری فکری ۳۷۳
.....	
فصل ۱۳. جورج هومنز	۳۷۹
□ تأثیرپذیری فکری ۳۸۵، □ برنارد دووتو، لارنس هندرسن و التن مایو ۳۸۶، □ انسان‌شناسی ۳۸۸	

- اسکیتر و رفتارگرایی روان‌شناسختی ۳۸۹، □ نظریه اقتصاد و فایده‌گرایی ۳۹۱، □ گنورگ زیمل ۳۹۲
- مفاهیم و آثار ۳۹۳، □ نظریه مبادله ۳۹۳ قضایای مبادله انسانی ۳۹۵، □ ضدیت باکارکردگرایی ۴۰۰
- سیستم گروهی ۴۰۲، □ ساختار گروهی ۴۰۲، □ قدرت و اقتدار ۴۰۴، □ تأثیرگذاری فکری ۴۰۴

۴۱۷	فصل ۱۴. سهم زنان در نظریه‌های اجتماعی کلاسیک
□ هریت مارتینو (۱۸۰۲-۱۸۷۶)	۴۱۸
□ تأثیرگذاری در عرصه جامعه‌شناسی ۴۲۲	۴۲۲
□ بی‌تیریس پاتر	
وب (۱۸۵۸-۱۹۴۳)	۴۲۴
□ تأثیرگذاری در عرصه جامعه‌شناسی ۴۲۷	۴۲۷
□ آنا جولیا کوپر	
(۱۹۶۴-۱۸۸۸)	۴۲۹
□ تأثیرگذاری در عرصه جامعه‌شناسی ۴۲۰	۴۲۰
□ آیدا ولس بارنت	
(۱۹۳۱-۱۸۶۲)	۴۳۱
□ تأثیرگذاری در عرصه جامعه‌شناسی ۴۲۴	۴۲۴
□ شارلوت پرکنیز گیلمون	
(۱۹۲۵-۱۸۶۰)	۴۳۵
□ تأثیرگذاری در عرصه جامعه‌شناسی ۴۲۷	۴۲۷
□ جین آدامز (۱۸۶۰-۱۸۲۵)	
□ تأثیرگذاری در عرصه جامعه‌شناسی ۴۴۲	۴۴۲
□ ماریان وبر (۱۹۵۴-۱۸۷۰)	۴۴۵
□ تأثیرگذاری در عرصه جامعه‌شناسی ۴۴۸	۴۴۸
در عرصه جامعه‌شناسی ۴۴۹	
□ بانوان مجتمع سنکافالز ۱۷۹۳-۱۸۸۰	۴۵۱
□ الیزابت کیدی استانتن	
۱۸۱۵ (۱۹۰۲-۱۸۱۵)	۴۵۷
□ لورنیا کافین مات	
□ رشد جنبش‌های مبارزه در راه حقوق زنان ۴۵۷	۴۵۷
۴۵۹	گتاب‌شناسی
۴۷۹	نمایه

مقدمه

بشر اغلب در پی یافتن معنایی برای زندگی است و مشتاق فهم جهان پیرامونش. ساخت جهان حاصل چندین منبع است که عبارت اند از ایمان، سنت، عقل سلیم و علم. همه این رهیافت‌ها، به جز علم، کاستی‌های اساسی دارند. جامعه‌شناسی علم است، همان‌قدر که بسیاری از دیگر علومی که «طبیعی» خوانده می‌شوند. جامعه‌شناسی به ما می‌آموزد که به چیزی فراتر از محدوده عقل سلیم توجه کنیم و بدانیم که آن‌چه همه می‌گویند لزوماً درست نیست. این تناقض غالباً به شوک فرهنگی می‌انجامد. شوک فرهنگی شاهدی است که با یاورهای پیشین درباره گروه اجتماعی، مکان، یا پدیده تناقض دارد. متفکران اجتماعی، از جمله جامعه‌شناسان، مدت‌های مديدة با درستی اثکا به نظام اعتقاد مذهبی یا نظام اجتماعی برآمده از سنت (مثلًا سلطنت) چنگیده‌اند. جامعه‌شناسی در علوم تجربی و تغییرات اخلاقی ریشه‌های عمیق دارد و به تحلیل رفتار اجتماعی انسان از منظری تاریخی-اجتماعی می‌پردازد.

سی. رایت میلز^۱ بر این عقیده است که معنایی که فرد برای زندگی معنوی قائل است وابسته به اتفاقات اجتماعی بیرونی است و مجموعه‌ای از وقایع گذشته در صورت‌بندی و قایع جاری دخیل‌اند. به عبارت دیگر، رفتار انسانی و واقعیت اجتماعی مخصوصی است که از دل وقایع بهم پیوسته تاریخی در حوزه‌های رفتار و پدیده برآمده است. میلز (۱۹۵۹) از اصطلاح تخیل جامعه‌شناختی بهره می‌جوید. این اصطلاح که به او اجازه می‌دهد تا تک‌تک وقایع را از منظری تاریخی درک کند. همین تخیل به وا اجازه می‌دهد تا سرگذشت فردی و تاریخ و روابط بین این دو را در جامعه بفهمیم. از این منظر، افراد در می‌یابند که مشکلات‌شان نتیجه گراش اجتماعی بزرگ‌تری است. مثلاً، ممکن است اخراج شدن از کار باعث ایجاد احساسات بدی در انسان شود. اما اگر این نکته در نظر گرفته شود که ساختار اجتماعی-اقتصادی جامعه تغییر یافته است و به نفع آن، شمار فراوانی از مردم بدون آن که خطای از آنان سر زده باشد از کار بی‌کار می‌شوند، آن احساس تأسف برای خود کاهش می‌یابد.

هنگام تدریس نظریه، بسیار مهم است که زندگی نامه متفکران تحلیل و اتفاقات تاریخی مربوط به آن نظریه پردازان به طور اجمالی بررسی شود. علاوه بر آن، بدیهی است که دانشجویان باید از مفاهیم اصلی و سهم هر نظریه‌پردازان در نظریه اجتماعی مطلع شوند. به هرروی، شاید پراهمیت‌ترین هدف از تدریس نظریه اجتماعی اثبات ارتباط این نوع اطلاعات با زندگی روزمره دانشجویان باشد. آموختن این ارتباط باید کانون توجه رشته جامعه‌شناسی باشد. این هدف با مطرح کردن رویدادهای زندگی روزمره در کلاس درس (و منابع درسی) دست‌یافتنی است. برخی از منابع مربوط به زندگی روزمره دانشجویان عبارت‌اند از: مقالات روزنامه‌ها و مجلات، فیلم‌های جدید، اخبار، ورزش، هنر و سرگرمی (به‌ویژه تلویزیون)، فعالیت‌های گروهی دانشگاهی، بیانات بلا واسطه اساتید درباره رفتار در فرهنگ‌های متفاوت، و نیز فرهنگ عامه. کتاب حاضر، نظریه‌های کلاسیک جامعه‌شناسی، با تمرکز بر اندیشه جامعه‌شناسختی، مجموعه‌ای کامل از نظریه اجتماعی کلاسیک به دست می‌دهد. این کتاب تقارب علوم اجتماعی، علوم طبیعی، فلسفه و تاریخ را در قالب پیکره مشترک گفتمان کلاسیک بازمی‌نماید.

فصل اول کلیش موجز درباره پیشینه‌های متعدد اجتماعی، سیاسی و فلسفی‌ای که زمینه‌ساز شکل‌گیری جامعه‌شناسی بوده‌اند فراهم می‌کند. سرآغاز ماجراجوی نظریه اجتماعی را عموماً شهریار ماکیاولی می‌دانند؛ که در سال ۱۵۱۳، در اول رنسانس ایتالیا منتشر شد. شهریار در زمان خود کتابی مناقشه‌برانگیز بود زیرا منظری واقع‌نما از کش‌های انسانی ایجاد کرد و اعتقاد دیربا به حقوق الهی پادشاهان را به مبارزه طلبید. در ۱۵۱۷، مارتین لوثر کلیسای کاتولیک را با نصب ۹۵ آموزه‌اش بر در کلیسای جامع ویتنگ آلمان به مبارزه فراخواند و آتش اصلاحات دینی و پروتستانیسم را روشن کرد.

در پی آن، بر تأثیر آثار تامس هابز^۱، جان لاک^۲، و زان-ڑاک روسو^۳ مروری صورت خواهد گرفت، چراکه این متفکران اولیه تأثیری شگرف بر نخستین اندیشه‌ورزان جامعه‌شناسی باقی گذاشتند. این فصل با ذکر اهمیت دوره روش‌نگری، تعدد انقلاب‌های صنعتی و سیاسی، و سهم کلود-آنری سن‌سیمون^۴ پایان می‌گیرد. این فصل مهم است، زیرا ثابت می‌کند همه متفکران اجتماعی از آثار و اندیشه‌های پیش از خودشان تأثیر پذیرفته‌اند.

فصل‌های دوم تا سیزدهم، آن دسته از متفکران اجتماعی بررسی شده‌اند که در زمینه پیشبرد و توسعه حوزه جامعه‌شناسی به جدّ مهم بوده‌اند. همه این نظریه‌پردازان خاص، به روش پیگانه خویش، سهمی عظیم در این حوزه داشته‌اند. در هر فصل، شرح مختص‌تری از زندگی نامه هر یک از این نظریه‌پردازان (پیشینه خانوادگی، تحصیلات، زندگی شخصی و آثار منتشرشده و امثال آن)، مروری بر تأثیرات فکری شاخص که به شکل‌گیری تفکر هر نظریه‌پرداز کمک کرده‌اند، مروری مختص‌ر و روشن بر مفاهیم و نوشه‌های هر نظریه‌پرداز و کاربرد متناسب مفاهیم و نوشه‌های آنان در جامعه معاصر و آینده آمده است.

1. Thomas Hobbes

2. John Locke

3. Jean-Jacque Rousseau

4. Claude-Henri Saint-Simon

شرح مختصر زندگی نامه هر یک از نظریه پردازان برای دانشجویان در کلاس‌های نظریه جامعه‌شناسی ارزش ویژه‌ای داشته است. شرح حال نویسی و مطالعه آن روش جالبی است که با آن می‌توان این «نامه‌ها» را برای دانشجویان واقعی تر و انسانی تر کرد و به این ترتیب، دانشجویان درباره جدال‌ها، دشواری‌ها، و دستاوردهای هر یک از این نظریه پردازان می‌آموزند. همچنین زندگی نامه‌ها نشان می‌دهند که افراد محصول زمان و مکان تاریخی خودند. بخشی که به ملاحظه تأثیرپذیری هر نظریه پرداز پرداخته است این واقعیت را بر ملا می‌سازد که ایده‌ها هرگز در خلاء خلق نمی‌شوند، بلکه حاصل معرفت و خرد متفکران روش‌بینی‌اند که پیش از آن‌ها بوده‌اند. از منظر خاص آکادمیک، شاید بخش مربوط به مفاهیم سهم هر نظریه پرداز مهم‌ترین بخش است و از همین رو به منزله بدنه اصلی فصل آمده است. این مفاهیم و اصطلاحات به شیوه‌ای واضح تشریح شده‌اند تا خواننده قادر به درک آن‌ها باشد.

آن‌چه می‌باید دانشجویان را بیش تر بر سر شوق بیاورد، بخشی است که به ارتباط میان این مفاهیم اجتماعی و جهان امروز می‌پردازد. توانایی برقراری پیوند میان اندیشه اجتماعی و رخدادهای واقعی زندگی روزمره به موضوع اصلی همه متن نظری جامعه‌شناسی بدل شده است. بخشی که در هر فصل به بررسی این ارتباط اختصاص یافته است نگاهی اجمالی به کاربرد مفاهیم خاص دارد. نمونه‌های عرضه شده فهرستی جامع به دست نمی‌دهند، بلکه بر آن‌الا که کاربرد آن فهم را در واقعیت امروز نشان دهند. تفکر انتقادی و مباحثات عمل‌گرایانه درخصوص کاربرد این مساد خام به پیشرفت فراابتداً تفکر منطقی و مهارت‌های تحلیلی دانشجویان و نیز توجه به تفکر ترکیبی کمک خواهد کرد. این بخش، یعنی فصل‌های دوم تا سیزدهم است که این کتاب را از دیگر متنون نظریه جامعه‌شناسی متمایز می‌سازد.

فصل چهاردهم، «سهم زنان در نظریه جامعه‌شناسی کلاسیک»، به تأثیرات اصلاح طلبانه و نیز پیش‌تازانه زنان برگزیده در حوزه‌های نظریه جامعه‌شناسی کلاسیک و در پیشرفت جامعه‌شناسی اختصاص یافته است. این فصل بسیار مهم است زیرا بنیاد استواری برای نقش زنان در توسعه تفکر جامعه‌شناسی فراهم می‌کند و از تبعیضی که زنان در عصر کلاسیک احساس کرده‌اند تصویری پیش چشم می‌گذارد. قراردادن این فصل در هر جای ذیکری از این کتاب تعییل آن به خواننده به نظر می‌رسید و قرارگرفتن این فصل در انتهای کتاب برای ذکر این نکته است که نقش زنان در نظریه جامعه‌شناسی تازه آغاز شده است. بنابراین، فصل چهاردهم در حکم فصل گذر به عصر نظریه اجتماعی معاصر است.

زنان مطرح در فصل چهاردهم عبارت‌اند از هریت مارتینو^۱، بی تیریس پاتر وب^۲، آنا جولیا کوپر^۳، آیدا ولس بارنت^۴، شارلوت پرکینز گیلمان^۵، جین آدمز^۶، ماریان وبر^۷، و بانوان مجمع سنکا فالز^۸-الیزابت کیدی

1. Harriet Martineau

2. Beatrice Potter Webb

3. Anna Julia Cooper

4. Ida Wells-Barnet

5. Charlotta Perkins Gilman

6. Jane Addams

7. Marianne Weber

8. Seneca Falls

استانتن^۱ و لوکرتیا کافین مات^۲. در اغلب موارد زنان در کتاب‌های نظریه‌های کلاسیک جامعه‌شناسی مغفول مانده‌اند؛ و درواقع، دیگر زنان نظریه‌کساند را کالاتنای^۳ را نیز می‌شد در این فصل معرفی کرد. درواقع، تصمیم‌گیری در مورد این که کدام‌یک از نظریه‌پردازان را مطرح کنیم و از کدام‌ها درگذریم همواره دشوار است. نظریه‌پردازان خاصی چون آگوست کنت^۴، کارل مارکس^۵، امیل دورکم^۶، گنورگ زیمل^۷، مارکس ویر^۸ و جورج هربرت مید^۹ در تمام کتاب‌های حوزهٔ نظریهٔ کلاسیک جامعه‌شناسی مورد توجه قرار گرفته‌اند. نظریه‌پردازان دیگری مانند هربرت اسپنسر^{۱۰}، چارلز کولی^{۱۱}، کارل مانهایم^{۱۲}، تالکوت پارسونز^{۱۳}، و جورج هومنز^{۱۴} نیز به احتمال بسیار زیاد در چنین کتاب‌هایی مطرح می‌شوند. گروهی دیگر از نظریه‌پردازان (ازجمله دوبوا^{۱۵}، فریزر^{۱۶}، و ویلفرد پارتو^{۱۷}) نیز برای مطرح شدن در این کتاب مورد توجه قرار گرفته بودند، اما سرانجام تصمیم این شد که از نظریه‌پردازانی استفاده کنیم که هم اکنون در این کتاب می‌بینید، زیرا به نظر می‌رسید که ایشان بیش از سایرین نمایندهٔ رویکردی جامع به نظریهٔ اجتماعی‌اند. به علاوه، این نگرانی همواره وجود دارد که حجم کتاب بیش از حد شود. برخی از کسانی که کتاب را مرور کرده‌اند، پیشنهاد کردند که کتابی حاوی گفته‌های نظریه‌پردازان تهیه شود تا دانشجویان بهتر بتوانند آثار این متفکران بزرگ را تفسیر کنند. چه پیشنهاد بی‌نظری برای کتاب بعدی. سپاس!

دکتر تیم دیلینی

1. Elizabeth Cady Stanton	2. Lucretia Caffin Mott
3. Alexandra Kollontai	4. Auguste Comte
5. Karl Marx	6. Emile Durkheim
7. Georg Simmel	8. Max Weber
9. George Herbert Mead	10. Herbert Spencer
11. Charles Cooley	12. Karl Mannheim
13. Talcott Parsons	14. George Homans
15. W. E. B. Dubois	16. E. F. Frazier
17. Vilfredo Pareto	